

Norges anskaffelse av F-35 kampfly – oppdatert kostnadsbilde

Kostnadsbildet for Norges totalanskaffelse av F-35 kampfly er i liten grad endret, tross restrukturering og forsinkelser i det amerikanske F-35 utviklingsprogrammet. Som en del av beslutningsgrunnlaget for anskaffelse av fire F-35 kampfly for treningsformål er det også gjennomført en oppdatering av kostnadsbildet for hele anskaffelsen. Sammenlignet med det kostnadsbilde som Stortinget ble orientert om i kampflyproposisjonen (St.prp. nr. 36 (2008-2009)) viser Forsvarsdepartementets oppdaterte kostnadsanalyse at de totale anskaffelseskostnadene er økt med én milliard kroner. Dette er en økning på 2,5 prosent. Økningen skyldes primært at amerikanske myndigheter har flyttet en andel av sin flyleveranse noe senere i produksjonsfasen enn opprinnelig planlagt.

Kostnadene ved å anskaffe 56 F-35, inkludert våpen, logistikk og støtte, var i 2008 beregnet til 42 milliarder kroner (nåverdi 2008-kroner). Som en del av beslutningsgrunnlaget for anskaffelse av fire F-35 kampfly for treningsformål er det gjort en fornyet gjennomgang av hele kostnadsbildet basert på at det anskaffes totalt 56 fly. Gjennomgangen omfatter oppdaterte vurderinger av alle elementer i anskaffelsen med tilhørende usikkerhetsvurderinger.

Oppdateringen er også basert på ny informasjon fra leverandøren og amerikanske myndigheter.

Gjennomgangen viser at forventede kostnader for hele anskaffelsen er økt med én milliard kroner (2,5 prosent), sammenlignet med hva som ble beregnet i 2008. Sett i sammenheng med anskaffelsens totale omfang viser dette at kostnadsestimatet som ble gjort i 2008 så langt har truffet godt.

Det er flere årsaker til dette:

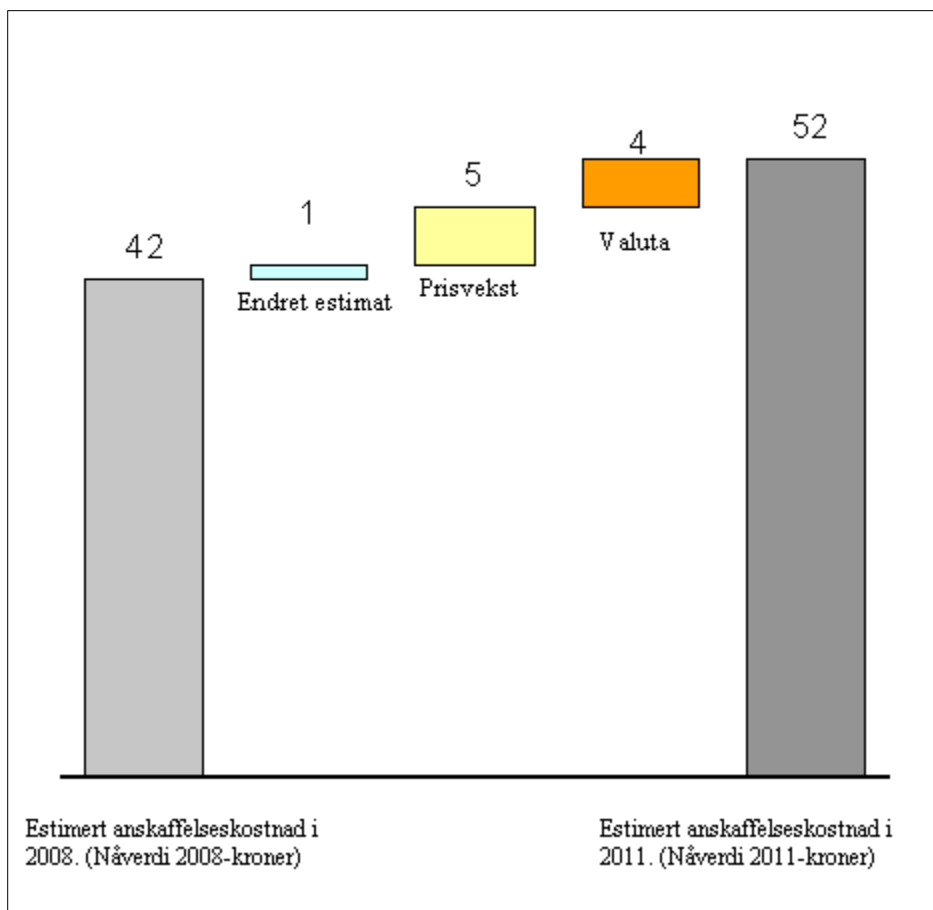
- Amerikanske myndigheter har tatt alle direkte kostnader knyttet til endringene som er gjort i utviklingsprogrammet. Disse utgiftene er ikke flyttet over på øvrige partnere.
- Beregningen i 2008 tok høyde for endringer og utsettelse i programmet. En rekke av de utfordringene som utviklingsprogrammet har støtt på var allerede identifisert i 2008 og hensyntatt i den norske beregningen av anskaffelseskostnader.
- Gjennom å anskaffe treningsfly i 2016 og konsentrere hovedanskaffelsen fra 2018, har Norge i noen grad kunnet motvirke de prismessige konsekvensene av forsinkelsene og restruktureringen i USA.

Oppdatert kostnadsbilde med usikkerhetsavsetning

Anskaffelseskostnaden var i 2008 beregnet til 42 milliarder kroner (nåverdi 2008-kroner). Med de samme forutsetninger som i 2008, tillagt økningen på én milliard, øker den estimerte kostnaden for anskaffelsen til 43 milliarder kroner (nåverdi 2008-kroner).

Teknisk justert for prisvekst og med oppdaterte valutaobservasjoner¹, blir dette 52 milliarder i nåverdi 2011-kroner. Av endringene fra 43 milliarder kroner i 2008 til 52 milliarder kroner i 2011, utgjør justering for prisvekst 5 milliarder kroner og oppdaterte valutakurser 4 milliarder kroner. Dette er illustrert i figur 1 (under).

¹ Basert på markedsobservasjoner fra desember 2010. Disse observasjonene gir en dollarkurs på ca 6,45 for flyenes anskaffelsesperiode

Figur 1: Oppdatering av anskaffelseskostnad, fra 2008 til 2011. (Alle tall i milliarder kroner)

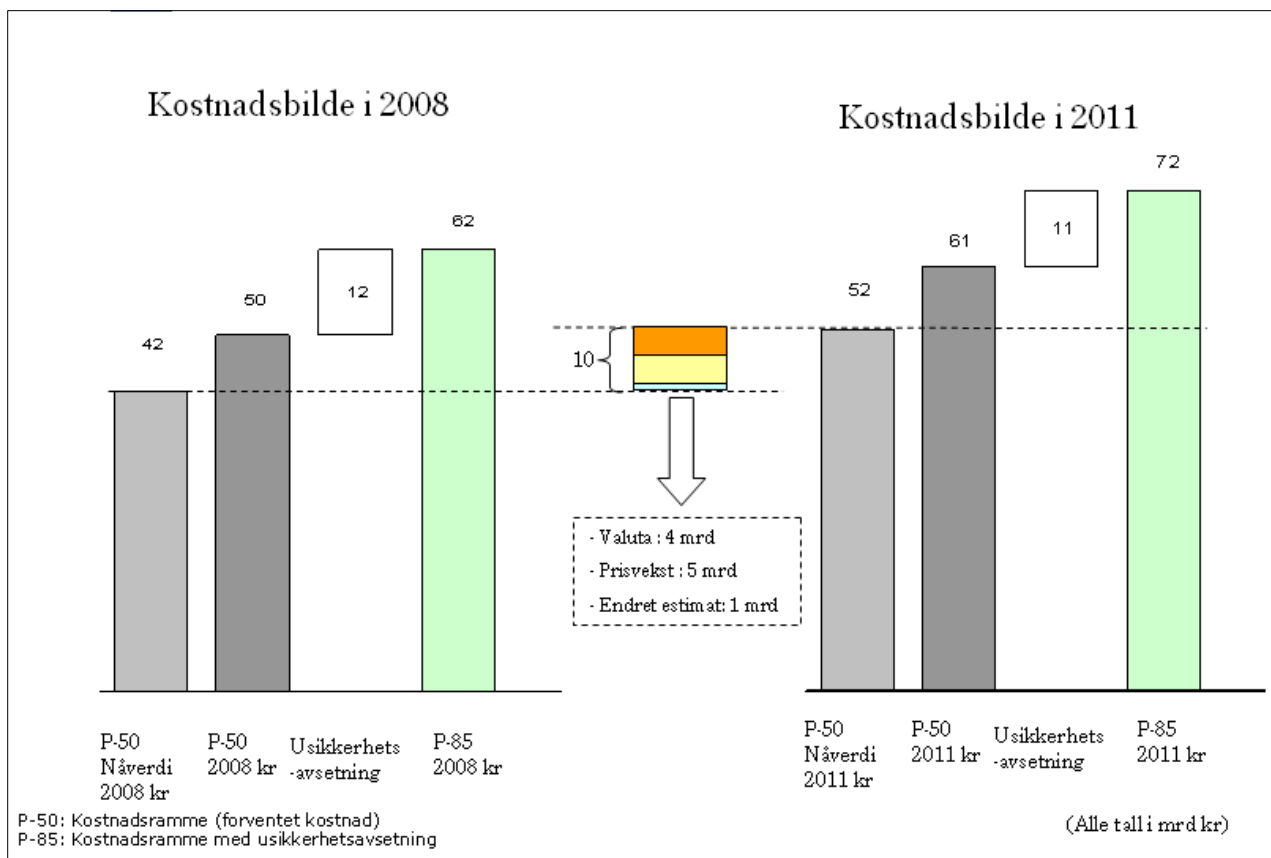
Beslutningen i 2008 var et valg mellom to kampflykandidater, som hadde ulike betalingsprofiler. For å få sammenlignbare tallstørrelser ble derfor kostnadene presentert i nåverdi. Dette innebærer at alle fremtidige kontantstrømmer i beregningene ble neddiskontert med en gitt rentesats (i dette tilfellet to prosent). Dette er en vanlig metode for å sammenligne alternative investeringer der utbetalinger og eventuelle inntekter skjer forskjellig i tid.

Når det nå skal tas stilling til en konkret kostnadsramme for en konkret investering er det vanlig å presentere kostnadene i reelle kroner, uten neddiskontering. Uten neddiskontering blir forventet kostnad (P-50²) for hele kampflyanskaffelsen 61 mrd. 2011-kroner. Inkludert usikkerhetsavsetning (P-85³) er kostnadsrammen for totalanskaffelsen 72 mrd. 2011-kroner.

I figur 2 (under) vises beregnet kostnadsramme (P-50) i 2008 i nåverdi og reelle kroner (ikke neddiskontert), samt med usikkerhetsavsetning (P-85) i reelle kroner sammenlignet med tilsvarende kostnadsfremstillinger i 2011-kroner.

² P-50: Kostnadsramme (basiskostnad og forventede tillegg). Omtales normalt som "forventet kostnad".

³ P-85: Kostnadsramme (basiskostnad og forventede tillegg) med usikkerhetsavsetning. Usikkerhetsavsetningen kommer da som et tillegg til den forventede kostnadsrammen (P-50).

Figur 2: Endring i kostnadsbildet fra 2008 til 2011 (Alle tall i milliarder kroner)